

Kazys Saja

ilustravo
Gediminas Leonavičius

TYPOART

VILNIUS

2016

KNYGOS LEIDYBĄ REMIA
GRAŽUTĖS
ŠLAPELYTĖS
SIRUTIENĖS
FONDAS

O tų Lietuvos priešų kasmet vis daugėjo. Per marias laivais atplaukė žemaičius puldinėjo žuvėdai. Gal jiems savo krašte misti vien tik žuvim nusibodo. Šiauriau, Rygoje ir beveik visoj Kuršo žemėj,

8

įsikūrė šarvuoti kalavijuočiai. Su tokiu prieš susidūręs žemaitis sakydavo: „Vo keits ta nekabis besąs“. Taip, kietas tasai nelabasis, plėšiantis lietuvius ir prievarta verčiantis priimti jų tikėjimą. Gal iš to ir kilo kitoms tautoms iki šiol negirdėtas žodis vokiečių – „vo keits“.

Jau buvo įpusėjęs balandis, bet speiguotą rytą, vos tik išaušus, į kūrgrindos talką išvažiavo net penki Tvirbutų vyrai. Namuose liko moterys ir trys vaikai. Vyriausias, dvylikos metų, vardu Vainius, kuris užaugęs ir šio to nusipelnęs bus vadinamas Vainora, devynmetis Tutlys, būsimasis Tututis, ir penkiametė Ramunė, kol kas visiems tik Munė, Munytė. Jų mama, teta ir dvi „babos“. Viena, vyresnė, Tvirbutų mama, gavusi vardą Katavepikė, kita, mamos mama, – Najauna. Vaikai daugelį kartų buvo girdėję jų pabarimą. Kai viena supykusi kam nors pasakydavo: „Kad tave pikis!“, kita lyg ir užstodavo: „Na jau, na...“

9

– Šilčiau apsitaisyk, – jai patarė Vainius. – Ir pasakyk mamai, kad mes dabar ieškosim gero kalno.

Netrukus jie visi trys iškeliavo. Nors ir šalta, bet buvo gražu. Medžių šakos ir krūmai apšerkšniję, sniegas gurgžda po naginėtom jų kojom. Munę broliai įsodino į geldą, o Vainius ir Tutlys tikėjosi nuklampoti iki tokio kalno, nuo kurio jau visiems trims bus galima leistis žemyn.

Munė iš pradžių broliams šūkavo „nio! nio!“, lyg jie būtų arkliai, net gailėjos nepaėmus botago, bet netrukus ėmė stabdyti juos: „trrr...“ Jai pasidarė šalta. Munė panoro išlipti ir pati pabraidžioti po gilų sniegą. Bet čia paaiškėjo, kad ji prie tos geldos prišalo.

Nustebęs Vainius net paklausė:

– Kaip tu čia taip?.. Gal apsišlapinai?

Munė sakė šito nedariusi, bet gal padarys, jei kitaip nepavyks jai atsistoti.

Moterys iš pradžių pamanė, kad vaikai bus radę kilpose nusigalavusią stirną arba dar didesnę žvėrį, o čia kažkoks pusplikis nepažįstamas vaikas. Gal kokių nevidonų apiplėštas, gal proto netekęs, iš namų išbėgęs ar varu išvartytas.

Sukibę įnešė, paguldė asloje ant meškos kailio. Abidvi babos ištrynė tą vargšą nuo galvos iki kojų barsuko taukais ir atsiduso: vargu, ar toks beišgyvens. Namiškiams liepė jo nekušinti – bus taip, kaip lėmė jo laumės. Jos, kaip tikros žiniuonės, kažkodėl nedraudė šunims Ūdrakiui ir Šiurpiui laižyti tuos barsuko taukus. Geras daiktas neturi prapulti... Taip tada pagalvojo Tvirbuto vaikai.

Atsipeikėję vyrai puolė iš paskos. Lauke čiupo tą vaikį už rankų, už kojų, už marškinių, visi sugriuvo į pusnį kaip besigaluojantys vaikai ir staiga pajuto, kad sniegas jau atidrėkęs, vėjas ir šaltis jau nebe tas. Net rimti vyrai panoro iškrėsti kokią nors išdaigą. Bėglio nesugavę jie ėmė gaudyti viens kitą, kaip vaikai pradėjo graibstyti sniegą, svaidytis ir juoktis iš to, kuriam pataikė.

Daugminas, garbus ir senas vaidila, pasijuto pavargęs. Jis apsidairęs giliai įkvėpė eglėnais kvepiančio oro ir garsiai pareiškė:

– Liaukitės, vyrai. Čia ne žuvėdas, čia buvo pavasario pranašas... Prikakokit kepurę, jeigu aš meluoju.

– Mes jau pri... – atsiliepė Tutlys. Tas, kurio pilnas vardas būtų Tututis.

Pavasariais į Lietuvą atskrenda tas paukštis.

2013

